

Evaluatie Beleids- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking Zon (Beleidskader Zon)

Gemeente Maasgouw 2025

1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor deze evaluatie

Omgevingsvisie Maasgouw

Op 22 februari 2022 heeft de gemeenteraad de Omgevingsvisie Maasgouw vastgesteld. In de Omgevingsvisie Maasgouw staat dat de gemeente een bijdrage wil leveren aan duurzame energieopwekking én dat het omvangrijke groenblauw netwerk binnen de gemeente als een belangrijke basis wordt gezien voor een duurzame samenleving.

Uit de Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg (RES NML) en de landschappelijke analyse, onderdeel van de Omgevingsvisie, is gebleken dat Maasgouw unieke landschappelijke kenmerken heeft door het grote natuurnetwerk, het cultuurhistorisch waardevol landschap, historische kernen en buitenplaatsen, de grote wateroppervlakte en de aanwezige infrastructuur. Daardoor zijn er ruimtelijke en planologische beperkingen aanwezig. In de Omgevingsvisie wordt grootschalige opwekking van duurzame energie via wind zo goed als uitgesloten. Bovendien is het merendeel van het gemeentelijke grondgebied niet geschikt voor grootschalige opwekking van duurzame energie door zon.

In de Omgevingsvisie is een zoekgebied en een uitsluitingsgebied vastgesteld voor de grootschalige opwek van duurzame energie door zon. Daarnaast heeft de gemeenteraad zich bij de vaststelling van de Omgevingsvisie Maasgouw in een amendement tot taak gesteld, om naast het zoekgebied en het daarmee samenhangend uitsluitingsgebied, ook uitzonderingsgebieden te onderzoeken. Waar, ondanks de genoemde beperkingen, toch nog een uitzondering gemaakt kan worden voor het afwegen van projecten van grootschalige energieopwekking door zon. De aangegeven begrensde gebieden zorgen daarmee voor de benodigde en gewenste duidelijkheid voor initiatiefnemers, die projecten willen ontwikkelen én omwonenden en belanghebbenden, die te maken krijgen met de ruimtelijke uitwerking daarvan.

Beleidskader Zon

Bovenstaande is nader uitgewerkt in het 'Beleids- en afwegingskader grootschalige energieopwekking Zon' (verder: Beleidskader Zon). Het Beleidskader Zon is door de raad vastgesteld op 18 april 2023. In het Beleidskader Zon is gedegen onderzoek gedaan naar de mogelijke uitzonderingsgebieden en er is uitgewerkt aan welke voorwaarden initiatieven moeten voldoen, die binnen het zoekgebied én de uitzonderingsgebieden liggen, waar grootschalige energieopwekking afweegbaar is. Hiermee heeft de gemeente Maasgouw vorm gegeven aan de opgave voor de energietransitie.

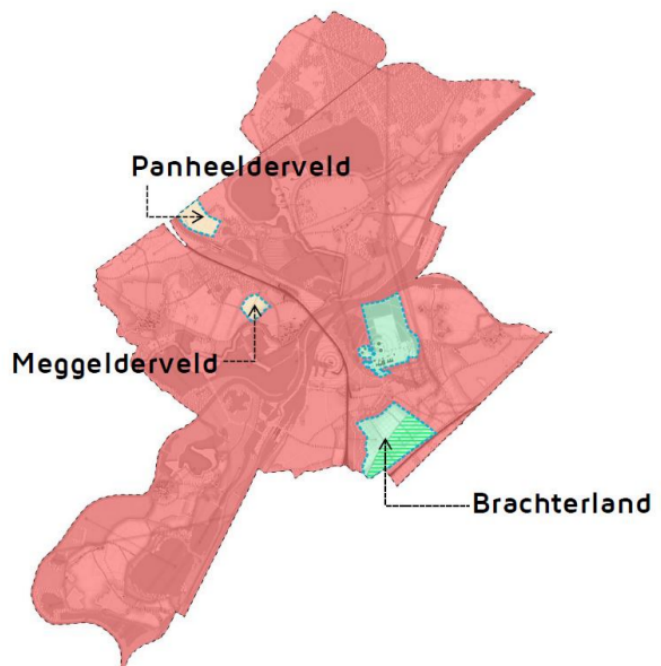
Met de vaststelling van het Beleidskader Zon heeft de gemeente Maasgouw het zoekgebied Brachterland en de twee uitzonderingsgebieden Meggelderveld en Panheelderveld aangewezen voor de grootschalige opwek van duurzame energie door zon.

Mede met de Omgevingsvisie en het Beleidskader Zon wordt er ingespeeld op de mondiale, landelijke, regionale en gemeentelijke noodzaak om de energietransitie vorm te geven. Initiatieven voor grootschalige energieopwekking vragen onherroepelijk om ruimte en hebben een wezenlijke invloed op de omgeving. In Maasgouw willen we de ruimte geven aan deze initiatieven, maar wel alleen binnen gebieden die daarvoor geschikt zijn. Met dit Beleidskader Zon kunnen initiatieven voor grootschalige duurzame energieopwekking door zon op een objectieve en eenduidige manier worden beoordeeld door de gemeente Maasgouw, teneinde een goede en passende bijdrage te leveren aan energietransitie. In het Beleidskader Zon zijn leidende beginselen opgenomen waaraan een potentieel initiatief dient te voldoen. Deze leidende beginselen zijn algemene principes die zorgdragen voor de ontwikkeling en/ of bescherming van het landschap.

Tijdens de vaststelling van het Beleidskader Zon heeft de gemeenteraad via een amendement besloten dat het beleidskader in 2024 geëvalueerd zal worden. Door veranderingen in wet- en regelgeving is besloten deze evaluatie plaats te laten vinden in 2025.

ENERGIE KANSEN KAART

- zoekgebied met voorkeursgebied
- uitzonderingsgebied
- uitsluitingsgebied

1.2 Doel van deze evaluatie

Uitgangspunten van deze evaluatie

Het evaluatierapport heeft als uitgangspunt om te onderzoeken of het Beleidskader Zon bijstelling behoeft. Het Beleidskader Zon kan worden aangepast indien de voorwaarden te beperkend blijken te zijn om aan de ambitie te voldoen, of als blijkt dat de voorwaarden juist te ruim zijn opgesteld.

In de afgelopen anderhalf jaar hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op de beleidskeuzes bij de evaluatie van het Beleidskader Zon. Beleidsuitgangspunten op nationaal niveau beïnvloeden onder andere de provinciale omgevingsverordening en vervolgens ook het lokale beleid. Ook ontwikkeling op lokaal niveau hebben tot gevolg dat het Beleidskader Zon bijstelling behoeft.

2. Ontwikkeling op landelijk, provinciaal, regionaal en lokaal niveau

2.1 Ontwikkelingen op landelijk niveau

Kamerbrief 2e Zonnebrief

De 2e Zonnebrief van voormalig minister Jetten, uitgebracht op 6 juli 2023, schets zowel de uitdagingen als de kansen voor de verdere ontwikkeling van zonne-energie in Nederland. De brief benadrukt het belang van een verantwoorde groei van zonne-energie, waarbij ruimtelijke kwaliteit, circulariteit en voldoende netcapaciteit cruciale thema's zijn.

Het kabinet legt de nadruk op het behoud van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat landbouw- en natuurgronden zoveel mogelijk worden ontzien voor de plaatsing van zonne-PV-systemen. De voorgestelde aanpak volgt de Voorkeursvolgorde Zon, waarbij eerst wordt gekeken naar duurzame energieopwekking op:

1. Daken en gevels;
2. terreinen en objecten binnen stedelijk gebied;
3. terreinen en objecten in het buitengebied (met uitzondering van landbouw- en natuurgronden);
4. landbouw- en natuurgronden.

Pas wanneer de mogelijkheden op de eerste drie niveaus uitgeput zijn, wordt overwogen om zonne-energie op landbouw- en natuurgronden (trede 4) te plaatsen. Op deze manier wil het kabinet landbouw- en natuurgebieden zoveel mogelijk ontzien. Daarnaast streeft de overheid samen met andere partijen naar het instellen van regels op basis van het principe "nee, tenzij," om het gebruik van deze gronden voor zonne-PV te beperken.

Bestuursakkoord 'Bestuurlijke verankering van voorkeursvolgorde zon' en brief 'Aangescherpte voorkeursvolgorde zon'

Op 26 oktober 2023 stuurde voormalig minister De Jonge van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een bestuursakkoord naar de Tweede Kamer over de aangescherpte voorkeursvolgorde voor zonne-energie. Dit akkoord scherpt de voorwaarden aan voor het gebruik van landbouwgrond voor zonne-PV. Een belangrijk onderdeel is dat provincies en gemeenten hun beleid in lijn moeten brengen met de nieuwe afspraken en dat nieuwe projecten moeten voldoen aan deze strengere richtlijnen.

In het bestuursakkoord zijn de volgende afspraken vastgelegd:

- Er wordt gewerkt volgens de Voorkeursvolgorde Zon, waarbij eerst de mogelijkheden van trede 1 tot en met 3 volledig worden onderzocht;
- het gebruik van landbouw- en natuurgronden voor zonnepanelen wordt in principe afgewezen. Daarom hebben provincies in hun verordeningen de voorkeursvolgorde of een variant daarvan opgenomen, waarin trede 4 (landbouw- en natuurgronden) alleen wordt benut in uitzonderingsgevallen, ofwel het 'nee, tenzij' principe, zoals beschreven.

Daarnaast valt in het akkoord op dat 'participatietrajecten die al in een vergevorderd stadium verkeren' buiten de aangescherpte afspraken worden gehouden.

2.2 Ontwikkelingen op provinciaal niveau

Coalitieakkoord 'Elke Limburger telt'

In het coalitieakkoord, genaamd 'Elke Limburger telt!' (juni 2023) wordt ingegaan op acht inhoudelijke thema's en beleidskaders. Een van deze beleidskaders is 'Nieuwe energie en een schoon leefmilieu'. In dit beleidskader wordt ook ingegaan op de zonneladder en het 'nee, tenzij' principe. In het coalitieakkoord zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- De provincie Limburg zet in op het behalen van de doelen door het gebruik van trede 1 t/m 3 van de zonneladder nog meer te stimuleren via zon-op-dak, onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor zon boven parkeerplaatsen en het verkennen van het gebruik van bermen langs provinciale en/of Rijkswegen;
- Voor de ruimtelijke inpassing van zonne-energie hanteert de provincie de Limburgse zonneladder, conform de provinciale omgevingsvisie. Dit is juridisch uitgewerkt in de Omgevingsverordening. Dat betekent dat voor trede 4 zon-op-landbouwgrond een 'nee-tenzij' principe geldt.

Uitwerking 'Nee-tenzij' in de provinciale omgevingsverordening

De uitwerking van het 'Nee-tenzij' principe en aanscherping voorkeursvolgorde vindt plaats in de provinciale omgevingsverordening. In artikel 13.3 zijn de instructieregels voor zonneparken aangescherpt. Met het 'Nee-tenzij' principe zijn zonneparken op landbouwgrond niet toegestaan 'tenzij'

- Het zonnepark het landbouwkundig gebruik van de grond ondersteunt of het zonnepark leidt tot substantieel behoud van het landbouwkundig gebruik;
- het een tijdelijk zonnepark is, de grond binnen een periode van ten hoogste 30 jaar wordt getransformeerd op basis van bestuurlijk bindende afspraken naar een andere functie dan landbouwgrond en het zonnepark bijdraagt aan de uitvoerbaarheid van die transformatie;
- het zonnepark betekenisvol bijdraagt aan de vermindering van de netcongestie of zorgt voor vergroting van een efficiënter netwerkgebruik;
- de grond gedurende ten minste tien jaar niet meer in gebruik is geweest als landbouwgrond;
- het zonnepark gesitueerd is op een bouwvlak waarop sloop van gebouwen plaatsvindt en het aantal vierkante meters pv-panelen niet groter is dan het aantal vierkante meters dat aanwezig was op daken van de gesloopte gebouwen of;
- projecten waarvan de participatietrajecten al in een vergevorderd stadium zijn.

2.3 Ontwikkelingen op lokaal niveau

Zoekgebied: Brachterland

Brachterland is onderdeel van het landschapstype 'oude velden' en heeft een rationeel, open karakter met een duidelijk onderscheid tussen de meer kleinschalige kernrandzone van Brachterbeek en de grootschalige infrastructurele lijnen van de Rijksweg, snelweg en hoogspanningsleidingen: het energielandschap.

Binnen het zoekgebied is een voorkeursgebied aangegeven waarbinnen de hoogste ontwikkelpotentie geldt. Dit voorkeursgebied is circa 60 hectare groot, waarvan maximaal 50% als potentiële ontwikkelruimte voor zonne-energie geldt. Binnen deze ontwikkelruimte kunnen meerdere velden worden ontwikkeld, maar zijn gelimiteerd tot een maximale grootte van 8 hectare per veld. Deze maximale oppervlakte is gebaseerd op de omvang van de huidige percelen en het relatief grootschalige, rationele karakter van de directe omgeving en de uitstraling van het energielandschap.

Alleen wanneer vanwege verregaande praktische en/of technische onmogelijkheden of knelpunten het niet mogelijk is om tot een volwaardige ontwikkeling van het voorkeursgebied te komen moet de mogelijkheid worden bekeken om in het resterende zoekgebied te ontwikkelen. Deze keuze is landschappelijk in principe niet wenselijk en moet gezien worden als een laatste optie, die zeer goed onderbouwd en onderzocht dient te worden.

Sinds de vaststelling van het Beleidskader Zon hebben verschillende partijen belangstelling getoond voor de ontwikkeling van een zonnepark in het zoekgebied Brachterland. Deze potentiële zonnevelden bevinden zich zowel in het voorkeursgebied als in het resterende gebied. Tot nu toe zijn het enkel ambtelijke gesprekken geweest en zijn er geen officiële aanvragen ingediend voor de aanleg van een zonneweide. Daarbij heeft het college van B&W op 5 maart 2024 besloten om initiatieven voor het Zoekgebied Brachterland voor beoordeling aan te houden tot na de evaluatie van het Beleidskader Zon.

Uitzonderingsgebied: Panheelderveld

Panheelderveld is onderdeel van het landschapstype 'oude velden' maar heeft door de herinrichting na de grindwinning een relatief open, en rationeel karakter gekregen. Het enigszins afgelegen gebied wordt geflankeerd door de dichtbeplante Kanaalzone en Napoleonsbaan, het natuurgebied Leerke Ven en Funbeach.

Binnen het uitzonderingsgebied, dat circa 28 hectare beslaat, geldt op basis van het laadvermogen maximaal 100% als potentiële ontwikkelruimte voor zonne-energie. Binnen deze ontwikkelruimte kunnen meerdere velden worden ontwikkeld, maar zijn gelimiteerd tot een maximale grootte van 8 hectare per veld. Deze maximale oppervlakte is gebaseerd op de omvang van de huidige percelen en het relatief grootschalige en robuuste karakter van de omgeving.

Voor het gebied Panheelderveld zijn er uitsluitend verkennende gesprekken op ambtelijk niveau gevoerd met een potentiële initiatiefnemer die het gebied volledig wil ontwikkelen. Tot nu toe is er geen aanvraag ingediend bij de gemeente Maasgouw.

Uitzonderingsgebied: Meggelderveld (Wessem)

Meggelderveld is onderdeel van het landschapstype 'oude Maasdal' en heeft een relatief open karakter met hier en daar coulissen, met in de nabijheid de kleinschalige kernrandzone van Wessem met de Panheelderbeek en het natuurgebied Meggelderveld.

Binnen het uitzonderingsgebied, dat circa 15 hectare beslaat, geldt op basis van het laadvermogen maximaal 25% als potentiële ontwikkelruimte voor zonne-energie. Binnen deze ontwikkelruimte kunnen meerdere velden worden ontwikkeld, maar zijn gelimiteerd tot een maximale grootte van 3,75 hectare per veld. Deze maximale oppervlakte is gebaseerd op de omvang van de huidige percelen en het relatief kleinschalige karakter van de kernrandzone van Wessem.

Voor een ontwikkeling in het gebied Meggelderveld heeft zich tot op heden niemand gemeld met een mogelijk initiatief voor het realiseren van een zonnepark.

Andere gebieden: Initiatief Osen

Tijdens de vaststelling van het Beleidskader Zon is door de raad ook het amendement toegevoegd om het principeverzoek, genaamd 'Zonnepark Osen', buiten het vastgestelde beleidskader om te behandelen op wenselijkheid en haalbaarheid.

In maart 2024 heeft de initiatiefnemer een aanvullend principeverzoek ingediend. De initiatiefnemer verzocht om medewerking te verlenen aan de realisatie van een zonneparkweide in het gebied Osen met een tijdsduur van 25 jaar. Na deze 25 jaar zullen de gronden in gebruik worden genomen voor natuur. De meest westelijke punt van het gebied wordt vrijgehouden van zonnepanelen en wordt volledig ingezet voor de ontwikkeling van natuur.

Het principeverzoek 'Zonnepark Osen' is tijdens de collegevergadering van 9 juli 2024 behandeld. Het college van B&W heeft besloten om geen principemedewerking te verlenen aan het realiseren van een zonneparkweide in het gebied Osen. Hierover is de raad via een raadsinformatiebrief geïnformeerd.

Andere gebieden: Clauscentrale

Op het perceel van de *Clauscentrale* is een verzoek ingediend voor het realiseren van een zonnepark. De RWE heeft echter besloten om de ontwikkeling van een zonnepark op het Clausgebied te stoppen. Het zonnepark Claus was technisch een uitdagend project, mede doordat een deel van het park gepland stond in een overstromingsgebied. Dit bracht aanzienlijke technische complexiteit met zich mee. Ook de veranderende marktomstandigheden hebben invloed gehad op het uiteindelijke besluit van RWE om met het zonneparkproject te stoppen.

De doelstellingen en ambities van RWE en de Clauscentrale blijven echter ongewijzigd: Ze streven ernaar om in 2035 CO₂-neutrale energie te produceren op de Clauscentrale. De projecten die hieraan bijdragen, zullen onverminderd worden voortgezet. Zodra deze verder zijn uitgewerkt, zullen deze worden gedeeld met de gemeente.

Conclusie aantal aanvragen

Sinds de invoering van het Beleidskader Zon zijn er binnen de gemeente Maasgouw twee officiële verzoeken ingediend (Zonnepark Osen en Zonnepark Claus). Beide zijn echter niet tot een ontwikkeling gekomen. Er hebben verschillende gesprekken plaatsgevonden tussen ontwikkelaars en de gemeente Maasgouw voor de gebieden Brachterland en Panheelderveld. Dit heeft echter niet geresulteerd in een officiële aanvraag. Tot op heden zijn er binnen de gemeente Maasgouw geen (lopende) initiatieven voor grootschalige energieopwekking via zonne-energie op land.

3. Nieuwe uitgangspunten van het zoekgebied en de uitzonderingsgebieden

3.1 Huidige afwegingskader in het Beleidskader Zon

Bij inwerkingtreding van het Beleidskader Zon worden in de gemeente Maasgouw in volgorde eerst initiatieven behandeld die in het beschreven voorkeursgebied binnen het zoekgebied gesitueerd zijn. Initiatieven die in het zoekgebied liggen, maar niet in het voorkeursgebied, zijn in principe landschappelijk niet gewenst. Mocht het voorkeursgebied door praktische of technische oorzaken niet volledig kunnen worden ontwikkeld tot het gestelde laadvermogen, dan komt dan pas de rest van het zoekgebied als mogelijkheid in beeld. Hier moet wel een aanvullende motivering aan ten grondslag liggen en het zal maatwerk betekenen. Initiatieven in het uitzonderingsgebied komen in principe pas aan de beurt, nadat het zoekgebied zodanig is uitontwikkeld dat het laadvermogen is bereikt. Als er echter sprake is van een kansrijk initiatief in het uitzonderingsgebied, waardoor middels een integrale, planmatige gebiedsontwikkeling, meerdere opgaven in een gebied kunnen worden aangepakt, kan van deze volgorde worden afgeweken. Aan initiatieven die in het uitsluitingsgebied liggen, wordt geen medewerking verleend. Bij het indienen van initiatieven wordt door gemeente, waar nodig, verbanden gelegd met soortgelijke of naburige initiatieven, om zoveel mogelijk tot één samenhangende gebiedsontwikkeling te komen. De gemeente kan hier een faciliterende rol in spelen. In bijlage 1 is de beslisboom opgenomen zoals deze geldt bij het Beleidskader Zon.

In de afgelopen anderhalf jaar hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op de beleidskeuzes bij de evaluatie van het Beleidskader Zon. Beleidsuitgangspunten op nationaal niveau beïnvloeden onder andere de provinciale verordening en vervolgens ook het lokale beleid (nee-tenzij principe). Ook ontwikkeling op lokaal niveau hebben tot gevolg dat het Beleidskader Zon en daarmee het afwegingskader bijstelling behoeft.

3.2 Aanpassingen zoekgebieden

Onderzoek toekomstperspectief Clauscentrale-terrein en Brachterland

In het najaar van 2022 hebben de provincie Limburg, de gemeente Maasgouw en RWE afgesproken om opdracht te gaan geven voor een onderzoek naar de toekomst van het Clausgebied en de omgeving daarvan.

Het centrale doel van het onderzoek was om een toekomstperspectief te schetsen dat in beeld brengt welke grote energie-ontwikkelingen op weg naar 2050 (in verband met doelen Klimaatakkoord) op het energieknooppunt Clausgebied af gaan komen, hoeveel ruimte er nodig is voor deze energie-ontwikkelingen, waar die ruimte gezocht kan worden én met welke waarden in de omgeving rekening moet worden gehouden. Een van de mogelijkheden uit het onderzoek was het realiseren van een zonnepark op de gronden van het clausgebied. Tijdens de raadsvergadering van 9 juli 2024 is het onderzoek naar de toekomst van het Clausgebied aan de raad aangeboden.

Tijdens de raadsvergadering van 9 juli 2024 is het onderzoeksrapport Toekomstperspectief Clausgebied en omgeving puntsgewijs (ter kennisneming) aangenomen of niet aangenomen.

De status van het onderzoeksrapport is niet bindend en geeft het toekomstperspectief een beeld hoe de toekomst eruit kan komen te zien en biedt inzichten in potentiële ontwikkelingen, ruimtelijke keuzes en belangrijke keuzemomenten. Om tot realisatie van (delen van) het perspectief te komen

zullen de komende jaren nog diverse ontwikkelpaden worden gevolgd, moeten nog nadere studies worden uitgevoerd en moeten talrijke beslissingen genomen worden. Daarbij moeten steeds de geldende juridische procedures worden gevolgd rondom vaststelling, besluitvorming en (waar van toepassing) ook vergunningverlening.

In het rapport worden geen uitspraken gedaan over het Beleidskader Zon en het zoekgebied Brachterland. Toch speelt het rapport wel een grote rol bij te maken keuze over het zoekgebied Brachterland.

Door de huidige en mogelijke toekomstige ontwikkelingen die spelen op en rond het perceel van de Clauscentrale zullen er in de toekomst meerdere opgaven moeten landen in het gebied, waarvan PV-panelen maar één opgaven is. Het rapport dat is voorgelegd aan de raad is grotendeels ter kennisneming aangenomen. Het blijft daarmee nog onduidelijk welke ontwikkelingen exact zullen plaatsvinden en hoe deze zullen plaatsvinden. In het rapport wordt wel beschreven dat inwoners van het gebied benadrukken dat ze het een goed idee vinden zo veel mogelijke zonnepanelen te plaatsen op het terrein van de Clauscentrale. Ook werd tijdens voorgaande inwonersbijeenkomsten duidelijk dat, mede door de mogelijke ontwikkelingen, weinig draagvlak is voor zonneweides buiten het terrein van de Clauscentrale. Om toekomstige ontwikkelingen niet te stagneren of extra ruimtelijke uitdagingen op te leggen zullen er keuzes gemaakt moeten worden in dit gebied.

Conclusie Brachterland en Clauscentrale

Door huidige en toekomstige ontwikkelingen, waarbij het momenteel nog onduidelijk is welke ontwikkelingen zullen plaatsvinden in het gebied én het ontbreken van draagvlak bij inwoners wordt besloten om het primaire zoekgebied Brachterland niet meer in te zetten als zoekgebied voor zonneparken.

Het terrein van de Clauscentrale blijft wel een zoekgebied voor het plaatsen van zonnepanelen. Dit zoekgebied staat echter los van de evaluatie en is onderdeel van het toekomstperspectief Clauscentrale-terrein.

Dijkversterking en Thornerbeek en uitzonderingsgebied Meggelderveld

Het zoekgebied Meggelderveld is eerder aangemerkt als uitzonderingsgebied voor grootschalige opwek van zonne-energie op land. Door de geplande dijkversterking bij Thorn-Wessem en het verleggen van de Thornerbeek ontstaat echter een nieuwe ruimtelijke en ecologische dynamiek in het gebied. Deze ingrepen dragen bij aan een aanzienlijke opwaardering van het landschap en versterken de ecologische waarden in en rond Meggelderveld. De aanleg van een zonneveld zal hier te veel afbreuk aan doen.

Gelet op deze ontwikkelingen is het niet langer wenselijk om dit gebied in te zetten voor grootschalige zonnevelden. Het behoud en herstel van landschappelijke kwaliteit en biodiversiteit dienen hier prioriteit te krijgen.

Conclusie Meggelderveld

Besloten wordt om het uitzonderingsgebied Meggelderveld niet meer in te zetten als grootschalige locatie voor zon-op-land.

Uitzonderingsgebied Panheelderveld

Het zoekgebied Panheelderveld is eerder aangemerkt als uitzonderingsgebied voor grootschalige opwek van zonne-energie op land. Het uitgangspunt zoals in het Beleidskader Zon staat beschreven blijft ook bij deze evaluatie van toepassing. Binnen dit uitzonderingsgebied liggen er kansen om met een planmatige gebiedsontwikkeling de landschappelijke kwaliteit van het gebied te versterken. Een initiatief voor duurzame energie zou de verbinding moeten aangaan met opgaven zoals de ecologische en recreatieve verbinding tussen het Leerke Ven en de Kanaalzone. Op deze wijze wordt bijgedragen aan de verankering van dit gebied in het bredere buitengebied. Een nieuwe aanvraag moet voldoen aan het nee-tenzij principe en voldoen aan het nieuwe afwegingskader.

Conclusie Panheelderveld

Besloten wordt om het uitzonderingsgebied Panheelderveld in stand te houden als locatie voor Zon-op-land.

3.3 Nieuw Afwegingskader

Met het stopzetten van de inzet van de gebieden Brachterland en Meggelderveld, maar met behoud van het uitzonderingsgebied Panheelderveld, dient ook het afwegingskader te worden herzien.

Ten eerste moet het nee-tenzij principe, zoals vermeld in de provinciale omgevingsverordening, worden opgenomen in het nieuwe lokale afwegingskader.

Bovendien wordt Panheelderveld het enige zoekgebied voor grootschalige zon-op-land energieopwekking, maar blijven de leidende principes die van toepassing zijn op een uitzonderingsgebied van kracht. Dit houdt in dat er een kansrijk initiatief in het uitzonderingsgebied moet bestaan, waardoor via een integrale, planmatige gebiedsontwikkeling meerdere uitdagingen in het gebied kunnen worden aangepakt. Het nieuwe afwegingskader is te vinden in bijlage 2 van deze evaluatie.

5. Lokaal draagvlak en lokale baten

Uitgangspunten Beleidskader Zon

In de Omgevingsvisie Maasgouw en het Beleidskader Zon zijn handvaten gegeven en keuzes gemaakt omtrent het verkrijgen van lokaal draagvlak en het behalen van lokale baten. Belangrijk is dat omwonenden niet alleen met de eventuele lasten van de ruimtelijke ontwikkeling te maken krijgen, maar ook kunnen delen in de lusten. Een belangrijk onderdeel daarvan is het hebben van medezeggenschap bij het tot stand komen van de ruimtelijke ontwikkeling. Dit vergroot het lokaal draagvlak en draagt bij aan lokale baten. De gemeente Maasgouw heeft in het Beleidskader Zon hier een aantal voorwaarden voor:

1. Bij zonneprojecten wordt gestreefd naar 50% lokaal eigendom en medezeggenschap, zoals afgesproken in de RES NML, om maatschappelijk draagvlak te versterken. Als dit percentage niet haalbaar blijkt, kan een aanvullende bijdrage aan fysieke lokale baten – zoals extra natuurontwikkeling – worden gevraagd, los van de verplichte landschappelijke inpassing.
2. Betrokkenen in het plangebied moeten bovendien actief kunnen participeren bij de ontwikkeling van het park (naast de voornoemde participatie in exploitatie). De initiatiefnemer zorgt voor actief Omgevingsmanagement, in overleg met de gemeente.
3. In een anterieure overeenkomst met de gemeente wordt vastgelegd aan welke afspraken de initiatiefnemer zich dient te houden. Dit gaat in op aspecten als onderhoud en werking van de installatie, het in standhouden van de landschappelijk inpassing, de toevoeging van landschappelijk, ecologische en maatschappelijke meerwaarde, coöperatieve realisatiemogelijkheden, participatie en ontmanteling en oplevering na beëindiging. Deze privaatrechtelijke overeenkomst heeft weliswaar geen ruimtelijke grondslag binnen dit Beleidskader Zon, maar is wel een voorwaarde voor medewerking en maakt deel uit van de beoordeling van een initiatief. Op deze manier kan het lokale draagvlak, vooraf, maar ook tijdens en ná de gebruiksduur geborgd worden.

Uitwerking in deze evaluatie

In het Beleidskader Zon worden de basisprincipes uiteengezet waaraan een ontwikkelaar moet voldoen om lokaal draagvlak en lokale baten te realiseren. Deze principes blijven na deze evaluatie van kracht. Het is echter momenteel onduidelijk of deze principes toegepast kunnen worden, aangezien er tot nu toe geen grootschalig zonnepark is gerealiseerd binnen de gemeente Maasgouw.

Bijlage 1: Beslisboom Afwegingskader in het Beleidskader Zon

Bouwsteen Landschappelijke kwaliteit

Stap 1. Licht het initiatief in het Uitsluitingsgebied ?	Ja = geen medewerking Nee = Stap 2.
Stap 2. Licht het initiatief in een Uitzonderingsgebied ?	Ja = Stap 2a Nee = ga naar Stap 3
Stap 2a. Is het Zoekgebied volledig uitontwikkeld, als bepaald in de Leidende Beginselen en Ontwerpprincipes voor dat gebied (Bijlage 2)?	Ja = Stap 2b Nee = gaan naar Stap 2c
Stap 2b. Is er juist gebruik gemaakt van de algemene Leidende Beginselen en Ontwerpprincipes en de strategie van het Uitzonderingsgebied (Bijlage 2)?	Ja = ga naar Stap 4 Nee = geen medewerking
Stap 2c. Is er sprake van een initiatief dat integraal, planmatig meerdere opgaven in een gebied aanpakt?	Ja = terug naar Stap 2b Nee = on hold
Stap 3. Het initiatief ligt in het Zoekgebied . Licht het ook in het Voorkeursgebied?	Ja = Stap 3c Nee = Stap 3a
Stap 3a. Is het Voorkeursgebied volledig uitontwikkeld tot het maximale laadvermogen?	Ja = geen medewerking Nee = Stap 3b
Stap 3b. Is het Voorkeursgebied niet verder te ontwikkelen door praktische of technische oorzaken én is met een aanvullende motivering aangetoond dat het initiatief landschappelijk aanvaardbaar is (maatwerk)?	Ja = Stap 4 Nee = geen medewerking
Stap 3c. Is er juist gebruik gemaakt van de Leidende Beginselen en Ontwerpprincipes en de strategie van het Zoekgebied ?	Ja = Stap 4 Nee = geen medewerking

Bouwsteen Lokaal draagvlak en lokale baten

Stap 4. Is er sprake van voldoende lokale baten (streven 50 % lokaal eigendom of anderszins)	Ja = Stap 5 Nee = geen medewerking
Stap 5. Is er in overleg met de gemeente actief Omgevingsoverleg gevoerd?	Ja = Stap 6 Nee = geen medewerking
Stap 6. Is er sprake van multifunctioneel ruimtegebruik?	Ja = Stap 7 Nee = geen medewerking
Stap 7. Is er een anterieure overeenkomst opgesteld, waarin initiatiefnemer met de gemeente afspraken maakt over de verplichtingen voor, tijdens en na de gebruiksperiode ten aanzien van de voorgaande voorwaarden?	Ja = Stap 8 Nee = geen medewerking
Stap 8. Wordt het initiatief ontwikkeld volgens de Gedragscode Zon op Land van Holland Solar?	Ja = Stap 9 Nee = bij meerdere initiatieven op zelfde locatie, gaat 'Ja' voor, anders naar Stap 9.
Stap 9. Is het initiatief technisch, maatschappelijk en financieel haalbaar en uitvoerbaar?	Ja = Positieve principebeoordeling Nee = geen medewerking

Bijlage 2: Beslisboom Afwegingskader in het Beleidskader Zon na de evaluatie

Beslisboom Afwegingskader

Bouwsteen Landschappelijke kwaliteit

Stap 1.	Ligt het initiatief in het gebied Panheelderveld ?	Ja = Stap 2
Nee = Geen medewerking
Stap 2.	Is er juist gebruik gemaakt van de algemene Leidende Beginselen en Ontwerpprincipes en de strategie van het gebied Panheelderveld?	Ja = Stap 3
Nee = Geen medewerking
Stap 3.	Is er in het gebied sprake van een initiatief dat integraal, planmatig meerdere opgaven in een gebied aanpakt?	Ja = Stap 4
Nee = On Hold

Bouwsteen Lokaal draagvlak en lokale baten

Stap 4	Is er sprake van voldoende lokale baten (streven 50% lokaal eigendom of anderszins)	Ja = Stap 5
Nee = Geen medewerking
Stap 5.	Is er in overleg met de gemeente actieve omgevingsoverleggen gevoerd?	Ja = Stap 6
Nee = Geen medewerking
Stap 6.	Is er sprake van multifunctioneel ruimte gebruik?	Ja = Stap 7
Nee = Geen medewerking
Stap 7.	Is er een anterieure overeenkomst opgesteld, waarin initiatiefnemer met de gemeente afspraken maakt over de verplichting voor, tijdens en na de gebruikperiode ten aanzien van de voorgaande voorwaarden?	Ja = Stap 8
Nee = Geen medewerking
Stap 8.	Wordt het initiatief ontwikkeld volgens de Gedragscode Zon op Land van Holland Solar?	Ja = Stap 9
Nee = Geen medewerking
Stap 9.	Is het initiatief technisch, maatschappelijk en financieel haalbaar en uitvoerbaar?	Ja = Positieve
principebeoordeling
Nee = Geen medewerking